

Simpelt samtaleskema skal resocialisere indsatte på grønlandske anstalter

To danske psykologer har udviklet et resocialiseringsprogram til indsatte på de grønlandske anstalter. Programmet, der tager sit udgangspunkt i international forskning, gør det enkelt og overskueligt for både indsatte og ansatte at arbejde målrettet med individuel resocialisering.

Af Jannie Iwankow, *journalist*

Da psykolog Jørn Birk Nielsen blev ansat i den grønlandske kriminalforsorg, nærmere betegnet på den nye sikrede anstalt i Nuuk, for halvandet år siden, var han ny i feltet og skulle som noget af det første lære at udarbejde risikovurderinger.

Mens han læste og blev klogere på emnet, stødte han på et stykke forskning, der fangede hans interesse, og som senere skulle vise sig at komme til at spille en betydelig rolle i den grønlandske kriminalforsorg.

Forskningen – *The Central Eight* begået af D.A. Andrews og J. Bonta – omhandler resocialisering af indsatte i fængsler.

Kort fortalt er de to forskere kommet frem til, at det overvejende er otte specifikke parametre i indsattes liv, der afgør, i hvilken grad de lykkes med at blive resocialiseret. Parametrene lyder: antisocialt temperament, antisociale tanker, antisociale venner, familiær stress, stofmisbrug, beskæftigelse, skolekundskaber og uddannelse samt fritidsaktiviteter.

Forskningsresultaterne er kommet frem i et retrospektivt perspektiv, men Jørn Birk Nielsen fik idéen at operationalisere dem, så de kunne bruges på anstalterne til målrettet resocialiseringsarbejde.

Han introducerede idéen for sin psykologkollega Nanna Kirkegaard Hildebrandt,

og da hun ligeledes så et potentiale for at udvikle et konkret værktøj, gik et større stykke arbejde i gang.

– Jeg havde i forvejen udarbejdet et skema ud fra de otte punkter, som forskerne havde beskrevet. De skulle fungere som pejlemærker for, hvad de indsatte dels skulle arbejde hen imod og dels forsøge at undgå. Nanna foreslog derefter, at vi lavede en decideret manual, som man kunne arbejde ud fra. Og så satte hun sig ellers ned og fik lavet spørgeguider og pointskemaer. Da det var færdigt, og vi var tilfredse med produktet, gik vi til vores ledelse i kriminalforsorgen og præsenterede det. Heldigvis var de begejstrede, fortæller Jørn Birk Nielsen om programmet, der blev rullet ud på de grønlandske anstalter for fire måneder siden.

Spørgeskema motiverer de indsatte

Hverken Nanna Kirkegaard Hildebrandt eller Jørn Birk Nielsen har kendskab til andre manualer som den, de har udviklet, der har fået navnet *RS-8 – Kriminalforsorgens resocialiseringssskema* med otte fokuspunkter.

Men allerede nu har de fået mange positive tilkendegivelser fra anstalts-personale i hele Grønland, fortæller de, og deres fornemmelse er, at de med

materialet har udfyldt et hul i den grønlandske kriminalforsorg.

– Allerede inden vi gik i gang med at lave det her materiale, var der en efterspørgsel på samtale-instrumenter fra betjentene på anstalterne. Når de havde samtaler med de indsatte, var det ofte deres oplevelse, at der blev talt meget om fortiden – om det, der var sket i barndom og ungdom – ligesom de oplevede, at samtalerne gik meget i ring. Betjentene savnede nogle redskaber, som også hjalp dem med at afholde samtaler, der havde et fremadrettet perspektiv. Og det er netop noget af det, man får med denne manual, siger Nanna Kirkegaard Hildebrandt.

Selve manualen er bygget op omkring de førnævnte otte fokuspunkter. Til hvert

fokuspunkt hører fire til seks ja-nej-spørgsmål. Et par af spørgsmålene i kategorien "Antisocialt temperament" lyder fx: "Er du inden for den seneste måned blevet så vred på en medindsat, at du ikke har kunnet styre dine handlinger?" og "Har du kastet med dine eller andres ting inden for den seneste måned?". Hvis den indsatte kan svare "nej" til alle spørgsmål i én kategori, markeres kategorien med en grøn farve. Er der et enkelt "ja" i en kategori, markeres kategorien med gult, og endelig markeres der med rødt, hvis alle den indsatte svarer i en af de otte kategorier er "ja". De tre farver visualiserer, hvor godt den indsatte klarer sig på et givent felt.

I slutningen af RS-8 skal den kontaktperson, der udfylder skemaet sammen

med den indsatte, angive, hvorvidt den indsatte har virket motiveret for samtalen, og bedømme om vedkommende antages at have svaret ærligt. Det skal forebygges, at den indsatte forsøger at snyde ved at svare det, der giver flest points.

Graden af motivation hos den indsatte markeres også ved hjælp af farver, hvilket afstedkommer, at både den indsatte selv og kontaktpersonen har en fornemmelse af, hvordan udviklingen er fra måned til måned.

– De indsatte får en grundig indføring i spørgeguiden og dens formål, og de ved, at den skal udfyldes en gang månedligt. Med skemaet motiveres de til at kigge fremad og til at fokusere på, hvad de skal arbejde med, for at de engang kan komme

ud og få et bedre liv. Ofte har vi oplevet, at mange indsatte heroppe forklarer deres forbrydelser med alkohol. At det er alkoholens skyld, at de har brudt loven. Men man er nødt til at kigge bag ved alkoholen. For det er jo aldrig den alene, der gør, at man begår noget kriminelt, forklarer Jørn Birk Nielsen.

Adfærdsterapi og miljøterapi

De udfyldte RS-8-skemaer har tillige en vigtig funktion i tværfaglig henseende. Når der i fængslerne afholdes tværfaglige møder med deltagelse af blandt andre jurister, beskæftigelseskonsulenter, forsorgsfuldmægtige, afdelingsledere, psykologer og kontaktpersoner, danner skemaerne således grundlag for vurderinger af de enkelte indsatte.

– På møderne er omdrejningspunktet, hvordan vi hjælper den enkelte indsatte med at få bevaret de grønne punkter. Altså der, hvor de allerede er inde i en positiv udvikling. Men der er også fokus på, at den indsatte skal have flyttet nogle af de gule og røde punkter over i grøn. Der laves en plan, som betjentene skal læne sig op ad, når de skal opmuntre og guide de enkelte indsatte, siger Jørn Birk Nielsen.

Det er en kognitiv adfærdsterapeutisk og miljøterapeutisk tilgang, der ligger bag RS-8. Målet er, at de indsatte gradvist bliver bevidste om deres egen ageren og fremtræden og bliver motiveret til at ændre på uhensigtsmæssig adfærd.

– Miljøet på anstalten indrettes, så de indsatte får hjælp til at ændre nogle ting. Men de skal også selv arbejde for det. Mange af de indsatte her hos os lider af gennemgribende personlighedsforstyrrelser, og de kan ikke ændre væsentligt ved deres personlighed. Men de kan lære den at kende og finde ud af, hvordan de ændrer deres adfærd, så de på et tidspunkt kan komme ud i friheden uden at ende på anstalten igen kort tid efter, siger Nanna Kirkegaard Hildebrandt.

Det er helt bevidst, at Jørn Birk Nielsen og Nanna Kirkegaard Hildebrandt har valgt at arbejde med et gennemskueligt pointsystem og farvekategorier.

Det gør det nemt for de indsatte at forstå helheden og at danne sig et overblik

over deres egen adfærd – også over tid.

– Det er meget motiverende for de indsatte, at de visuelt kan få en fornemmelse af, hvordan deres situation er. Førhen var det mere uklart, hvilke kriterier de indsatte skulle leve op til for at opnå flere frihedsgoder eller en eventuel prøveløsladelse. Med skemaet her kan de med egne øjne se, hvad årsagen er, når de fx ikke får lov at komme på udgang. Og så kan de arbejde målrettet mod at forbedre sig på de konkrete punkter, siger Jørn Birk Nielsen.

Ikke nogen juridisk funktion

RS-8 har tillige den fordel, mener både Jørn Birk Nielsen og Nanna Kirkegaard Hildebrandt, at der i metoden implicit ligger en form for egenkontrol på anstalterne.

De ansatte bliver opmærksomme på, hvorvidt det miljø og den struktur, som skemaet lægger op til, overhovedet tilbydes.

Når der i skemaet for eksempel spørges til, om den indsatte inden for den seneste måned har afvist at deltage i fritidsinteresser eller er udeblevet fra undervisning, må disse tilbud nødvendigvis også være en realitet.

– Vi har før været ude og tale med indsatte, der fortæller os, at de aldrig er blevet tilbudt undervisning eller fritidsaktiviteter, selvom de har ret til det. Men den går ikke længere, for nu skal der jo krydses af i skemaet, siger Jørn Birk Nielsen.

Han understreger, at spørgeskemaerne ikke på nogen måde har en juridisk funktion. Det er med andre ord ikke sådan, at en indsat, det øjeblik han når 16 points, som er det højeste, man kan opnå, kan forvente en snarlig løsladelse.

– Skemaet skal alene bruges til at psykoeducere og målrette resocialiseringsindsatsen på anstalten, siger Jørn Birk Nielsen, der ikke er i tvivl om, hvad der er skemaets største styrke.

– Det er meget enkelt og komplicerer ikke noget unødigt. Man kan have en samtale på bare tyve minutter, hvor det bliver tydeligt for både den indsatte og betjenten, hvad der skal arbejdes med. Og så er det en kæmpe fordel, at man ikke skal på et alenlangt kursus for at lære at bruge skemaet – det kan gøres over et par dage, siger Jørn Birk Nielsen. •